

Na poti nazaj

Italijanski tisk še vedno obširno komentira potek in zaključke zadnjega zasedanja centralnega komiteja komunistične partije in njenega osrednjega nadzornega odbora. Tako je Corriere della sera pisal, da se je boj znotraj komunistične partije Italije začasno zaključil in da je prodril predlog tajnika Natta, naj se poslanec Achille Occhetto izvoli za strankinega podtajnika. Glasovanje je bilo javno in opozicija ni vztrajala pri zahtevi po tajnem glasovanju. V svoji repliki je Natta ponudil roko, je poudaril milanski dnevnik, reformistom v stranki, se pravi tistim, ki se zavzemajo za ureditev odnosov s socialistično stranko. V tej zvezi je dejal, da ne gre za nadvlado komunistične partije ali socialistične stranke, temveč za določitev vloge, ki jo ima levica v italijanski družbi. Zato je opozicija, katere najvidnejši predstavnik je Giorgio Napolitano, glasovala za dokument, ki ga je predlagalo partijsko vodstvo, saj je bil tudi takorekoč soglasno sprejet.

Komunistična partija Italije, kakršna se kaže po tem zgodovinskem zasedanju centralnega komiteja, je ugotovil Corriere della Sera, je drugačna od tiste, ki smo jo do zdaj poznali. Sklep, naj se soglasno odobri dokument, ki vsebuje oceno zadnjih političnih volitev, kaže na skupno voljo, naj se ne zaostrijo nasprotja v stranki, vendar prav to soglasje še bolj poudarja očitno nasprotovanje dela stranke do oblikovanja nove vodilne skupine, katere najvidnejši predstavnik je Achille Occhetto. Štiridnevna razprava je korenito spremenila notranje obličje italijanske komunistične partije in ustvarila važen precedens, tako da se zdi, da ne bo poti nazaj.

Slovenska skupnost v Trstu zapušča zaveznike

Pokrajinski izvršni odbor Ssk v Trstu je na svoji seji 24. junija nadaljeval razpravo o političnem položaju po volitvah. Poglobljeno je preučil obnašanje nekaterih strank koalicije na tržaški občini in še posebno vodilnih predstavnikov odbora, ki so, izkoriščajoč svoj uradni položaj, vodili volilno kampanjo v nasprotju, tako v tonih kot po vsebini, s sporazumom o koaliciji iz lanskega leta, predvsem v zvezi z vprašanji, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji.

Zato je pokrajinski izvršni odbor Ssk prišel do zaključka, da sedanji odbor na tržaški občini in še zlasti njegove vodilne osebnosti ne morejo več predstavljati Slovenske skupnosti.

Ko je bila ta številka Novega lista dotiskana, se je novoizvoljeni italijanski parlament sestal na svoji prvi seji, s čimer se je tudi uradno začela nova zakonodajna doba. Zakonodajni zbornici sta najprej izvolili oba predsednika in ostale notranje organe. Medtem ko pišemo, še ne vemo, ali je vse poteklo gladko ali ne. V prvem primeru bi šlo za znak in dokaz sporazuma med glavnimi strankami, drugače pa bi že lahko govorili o globoki krizi temeljnih državnih demokratičnih institucij.

Pred sestavo nove vlade bo sedanja Fanfanijeva prehodna vlada odstopila, predsednik republike pa bo po običajnih posvetih izbral politika, ki mu bo poveril nalogo, naj mu predloži seznam članov nove vlade. Takšen je torej postopek, ki ga predvideva v takih primerih republiška ustava.

V tem sestavku nas predvsem zanima, ali so v novoizvoljenem parlamentu nastale kakšne novosti v zvezi z glavnim problemom, ki žuli pripadnike slovenske narodne manjšine v Italiji, se pravi s problemom zaščite temeljnih narodnih pravic slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji Julijski krajini.

Najprej moramo ugotoviti, da so v tem pogledu mnenja med slovensko manjšino deljena. Medtem ko v videmski pokrajini sodijo (glej Dom in Novi Matajur), da se je položaj nekoliko izboljšal, češ da so tudi nekatere stranke, ki do zdaj niso hotele nič slišati o manjšinski zaščiti, obljub-

ljale med volilno kampanjo zanimanje za ureditev tega vprašanja (kako, je seveda druga stvar), so na Tržaškem in povečini tudi na Goriškem mnenja, da se je stanje v primerjavi s prejšnjim poslabšalo.

Na razvoj dogodkov bo — vsaj tako kaže — odločilno vplivalo zaveznitvo, ki so ga socialisti na Tržaškem, seveda ob soglasju strankinega osrednjega vodstva v Rimu, sklenili z Listo za Trst. Glavni tajnik te politične grupacije, sedanji tržaški župan Staffieri je ob sklenitvi zaveznitva javno izjavil, da bo izvoljeni kandidat Liste za Trst predvsem skrbel, da Rim ne bo priznal Slovincem »bilingvizma« (dvojezičnosti). S to besedo pa italijanski nacionalisti zavestno in preračunano hudobno poenostavljajo problem manjšinske zaščite. To je tudi javno potrdil tržaški poslanec Camber, kandidat Liste, izvoljen na socialistični listi, na srečanju, ki so ga pred dnevi priredile sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL v Trstu, saj je dejal, da za zaščito pravic slovenske manjšine zadostujejo obstoječi predpisi, ki se kvečjemu morejo zbrati v enotno besedilo, vendar je treba pripadnike manjšine prej prešteti. S tem je bila dejansko potrjena vloga »čuvarja« pred »bilingvizmom«, o kateri je govoril župan Staffieri ob sklenitvi volilnega sporazuma med socialisti in Listo.

Seveda bi hudo precenjevali vlogo in delovanje in tudi sposobnosti že omenjenega tržaškega poslanca, če bi mislili oziroma napovedovali, da bo lahko sam preprečil ureditev problema zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji. Res pa je, da je zaveznitvo PSI - Lista za Trst imelo takoj za posledico, da so se v znamenju boja proti »bilingvizmu« mobilizirale vse laične stranke in naposled tudi Kršč. demokracija, ki so naravnost tekmovali, kdo je njegov najodločnejši nasprotnik in od kdaj. Značilen je v tem pogledu letak, ki ga je dala natisniti tržaška Kršč. demokracija v zadnjih urah volilne kampanje in ki se je glasil: »Sožitje da, dvojezičnost nikdar«.

Kakorkoli že, ostaja dejstvo, da se je Lista za Trst posrečilo vpreči v svoj protislovenski, se pravi protimanjšinski voz širok lok italijanskih političnih strank, kar je gotovo uspeh, čemur je treba dodati še znaten porast glasov za misovsko stranko tako v Trstu kot Gorici, kar je tudi predvsem posledica protimanjšinske gonje.

Kakšni bodo učinki oziroma rezultati dela že omenjenega tržaškega »čuvarja« v rimskem parlamentu, bo seveda pokazal

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 5. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Rdeči lev«; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Na obisku pri gostincu Jožku Sirku na Pleševem pri Krminu; 18.00 Neposreden prenos 17. Zamejskega festivala narodnozabavne glasbe v Števerjanu; 19.00 Večerni radijski dnevnik; 19.20 Sporedi za naslednji dan, nato drugi del neposrednega prenosa festivala v Števerjanu.

■ PONEDELJEK, 6. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Izbor iz naših literarnih srečanj; 9.00 Otroški kotichek: Ali jih poznaš? Okno v živalski svet; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Milana; 12.00 Zapiski s poti; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Giovanni Battista Caudotti« iz Codroipa; 13.40 Glasbene skice; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 7. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Povejmo v živo!; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Mali dvorani gledališča Verdi v Trstu; 10.50 Nikolaj Rimski Korsakov: Šeherezada, simfonična suita op. 35; 12.00 Pojdite z nami!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Kakor od vetra se trese moje srce. O ljubezni v književnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Rainer Maria Rilke: »Kornet«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 8. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti do branja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; 12.00 Zivozeleno. Oddaja o življenju z naravo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Tržaški oktet v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 S poti po Afriki; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: Obrazi in utrinki iz slovenske proze; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 9. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Osebnost; 9.00 Otroški kotichek: Josip Vandot: »Kekčeve zgodbe«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v stolnici sv. Justa v Trstu; 12.00 Na obisku pri finančnem konzulentu Vinku Ozbiču; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Zgodbe vandrovca, orjunaša in narodnega revolucionarja Lipeta Kosca; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 10. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Ne prezremo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v goriškem Avditoriju; 12.00 Na počitnice!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Najboljši zbori lanskega tekmovanja »Guido d'Arezzo«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Razmišljanja ob slovenskih ljudskih pravljicah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 11. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogočki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 12.00 »Ta rozajanski glas«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Ko se obesi dan. Pesmi za poletni čas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Radio oddih. Poletni variete; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

»Kosovo zanima vso Jugoslavijo«

Z odobritvijo posebnega dokumenta se je v Beogradu 26. junija končalo zasedanje centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je bilo v celoti posvečeno položaju na Kosovu. Kriza v Jugoslaviji vpliva na počasnejše urejanje razmer na Kosovu, prav tako kriza mednarodnih odnosov, pritiski iredentizma in še vedno trajajoča protirevolucija v tej pokrajini vplivajo, je pisalo ljubljansko Delo, na slabšanje razmer po vsej Jugoslaviji. Iz tega izhaja sklep, da je hitrejše urejanje razmer na Kosovu naloga vseh delov Jugoslavije, čeprav imajo največjo odgovornost pri tem komunisti in druge napredne sile na Kosovu in v Srbiji. Tako so poudarili mnogi razpravljalci na zasedanju centralnega komiteja. Iz razprave je bilo razvidno, da bo treba korenito spremeniti politiko pomoči gospodarsko manj razviti pokrajini Kosovo. Razpravljalci so opozorili, da so dobili v pokrajini doslej

veliko pomoči, a so to pomoč neracionalno uporabili. Kosovu bo treba bolj kot z denarjem pomagati s projekti in z znanjem strokovnjakov iz vseh delov Jugoslavije.

Ljubljansko Delo je poročalo, da se je 26. junija zbralo v parku nasproti poslopja jugoslovanske skupščine kakih 500 pripadnikov srbske in črnogorske narodnosti s Kosova. Njihovo odposlanstvo sta sprejela predstavnik centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Odposlanstvo je izjavilo, da prihod nekaj stotin Srbov in Črnogorcev v Beograd kaže zaupanje v centralni komitej Zveze komunistov Jugoslavije. V neposredni bližini jugoslovanske skupščine se je zbrala tudi večja skupina Beograjčanov. Ti so začeli glasno izražati svoje nezadovoljstvo s stanjem na Kosovu in vzklikati razna gesla. Policijski agenti so obkolili park in blokirali vse izhode iz njega, ker so demonstranti hoteli iz parka v sprevedu proti središču mesta.

Novi parlament...

■ nadaljevanje s 1. strani

razvoj dogodkov, vendar je iz tega, kar smo napisali, treba upravičeno pričakovati, da bodo imele še težavnejšo nalogo kot doslej tiste sile, ki so naklonjene manjšinski zaščiti, ter da bo zlasti imel izredno težavno nalogo edini slovenski parlamentarec, senator Stojan Spetič, izvoljen na listi KPI.

Vprašanje zakonske zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji seveda neposredno zadeva tudi in predvsem Slovensko skupnost, ki sicer nima svojega zastopnika v rimskem parlamentu, a je dejavnik, ki ima in bo imel tudi v prihodnosti svojo težo na deželni ravni, se pravi v okviru dežele Furlanije Julijske krajine. Toda o tem kdaj prihodnjic.

—o—

SPREMENBE NA MADŽARSKEM

Kot je bilo pričakovati, je prišlo na Madžarskem do vrste sprememb v najvišjih državnih in partijskih organih. Dosedanji predsednik republike Losonczy se je umaknil iz zdravstvenih razlogov. Na njegovo mesto je prišel 65-letni Karoly Nemeth.

Novi ministrski predsednik je 57-letni Karoly Grosz. Bivši vladni predsednik Lazar je postal vsedržavni partijski podtajnik.

—o—

Člani vrhovnega sovjeta so odobrili tri pomembne zakone, ki se tičejo gospodarstva. Gre za pomembne reforme, s čimer se začenjajo uveljavljati tudi v gospodarstvu temeljne smernice Mihajla Gorbačova.

JUBILEJ LOJZETA SPACALA

Pred kratkim je obhajal visok življenjski jubilej, 80-letnico rojstva, znani tržaški umetnik, slikar in grafik Lojze Spacal. Slavljenec sodi v sam vrh slovenske likovne umetnosti, zelo znan pa je tudi v širšem evropskem prostoru. Njegov umetniški opus pomeni svojevrstno sintezo izrazito osebnih videnj in podoživljanj Krasa, rodnega Trsta in Istre. Značilna »primorskost« je v njegovih delih tako močno prisotna, da je Spacal postal skoraj simbol likovne kulture te dežele zlasti od srede našega stoletja dalje.

Podobno kot njegova umetnost tudi Spacalovo življenje poteka med Trstom, Piranom in Škrbino, kjer si je uredil prebivališča in ateljeje, zadnje čase pa se zadržuje zlasti v Škrbini, tako da lahko od blizu spremlja priprave na ureditev stalne razstave v Štanjelu. Za ta namen namreč preurejajo del obnovljenega grajskega poslopja, kjer bodo kmalu na ogled umetnikove stvaritve.

Čestitkam ob visokem jubileju Lojzeta Spacala se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Nova deželna vlada Furlanije Julijske krajine

Deželni svet Furlanije Julijske krajine je prejšnji teden najprej izvolil kršćanskodemokratskega svetovalca Adriana Biasuttija za predsednika deželne vlade, nato pa so bili izvoljeni odborniki in njihovi namestniki. Deželno vlado še dalje sestavljajo predstavniki kršćanske demokracije, socialistične, socialdemokratske in republikanske stranke.

Podpredsednik deželne vlade je socialist Carbone, ki je hkrati odbornik za industrijo. Demokristjan Antonini je odbornik za kmetijstvo, republikanec Barnaba odbornik za šolstvo in poklicno izobraževanje, socialdemokrat Bertoli odbornik za krajevne ustanove in gozdarstvo, demokristjan Bomben je odbornik za javna dela, demokristjan Brancati odbornik za delo in socialno skrbstvo, socialist Manzoni odbornik za zdravstvo, socialdemokrat Gonnano odbornik za proračun, demokristjan Rinaldi odbornik za finance in demokristjan Turello odbornik za obrtništvo in izseljeništvu. Namestniki so demokristjan Di Benedetto, ki je odgovoren za prevoze, demokristjan Dominici, ki je odgovoren za obnovo, demokristjan Braida, za vprašanja decentralizacije in socialist Vespasiano za turizem in trgovino.

Iz tega seznama je razvidno, da ni bil potrjen tržaški demokristjanski svetovalec Nodari, ki je prepustil mesto v odboru svojemu strankarskemu tovarišu Paolu Braidi iz Vidma. Mesto dosedanjega podpredsednika vlade Renzullija, ki je socialist in je bil izvoljen v poslansko zbornico, je prevzel tržaški socialist Carbone. Ti sta tudi glavni in edini novosti v sestavi tretje deželne vlade, ki jo vodi predsednik Biasutti.

V Ljubljani je umrl slikar Miha Maleš

Prejšnji teden je po dolgi boleznii umrl v Ljubljani znani slovenski slikar, grafik in likovni publicist Miha Maleš. Rodil se je v Kamniku pred 84 leti, obiskoval umetnoobratno šolo v Ljubljani, dve leti študiral na zagrebški akademiji, se nato izpopolnjeval v umetnostni šoli na Dunaju in je leta 1924 odšel v Prago na grafično specialko, ki jo je končal tri leta kasneje. Od takrat je živel in ustvarjal v Ljubljani.

Miha Maleš je znan tudi kot ustanovitelj in urednik prve slovenske revija za sodobno likovno umetnost. Izhajala je od leta 1936 do leta 1945. Pokojnik je bil tudi urednik revije »Ilustracija«, ki je izhajala dve leti v Ljubljani. Tu je Maleš odprl svoj umetniški salon. Prvo samostojno razstavo je imel leta 1926 v Pragi in Zagrebu, prvo povojno razstavo pa v Trstu leta 1950 in nato v Ljubljani. Pred 13 leti je bila v ljubljanski Moderni galeriji velika njegova retrospektivna razstava.

Pred devetimi leti je začela urejati svoj likovni opus in ga z darilno listino izročil

600-letnica pokristjanjenja Litve

V prisotnosti kakih 10 tisoč vernikov, med katerimi je bilo dva tisoč Litvancev iz raznih izseljeniških držav ter kakih deset duhovnikov, ki so prišli iz same Litve, je papež Janez Pavel II. v nedeljo, 28. junija, v cerkvi svetega Petra v Rimu proglasil za blaženega litovskega škofa Jurgisa Matulaitisa. Ta je umrl leta 1927 in se je po papeževih besedah nesebično trudil za blagor Cerkve in zveličanje duš, pri čemer je moral premagati številne in hude težave.

Papež se je ob tej priložnosti spomnil 600-letnice pokristjanjenja Litve ter ponovno izrazil željo, da bi obiskal to baltsko republiko v okviru Sovjetske zveze. »Rim-

PLOVBA PO PERZIJSKEM ZALIVU

V Perzijskem zalivu in zunaj njega se nadaljuje prisotnost ameriškega vojnega ladjevja, ki hoče zaščititi svobodno plovo in hkrati posvariti Iran pred novimi napadalnimi dejanji. Čez približno teden dni bo na omenjenem območju skupina ameriških bojnih ladij, ki bodo spremljale kuvajtske petrolejske ladje: slednje bodo začasno plule pod ameriško zastavo in bodo imele tudi improvizirana imena v angleškem jeziku. Na ta način bodo uživala kritje, saj bi napad nanje pomenil napad na ameriške tovarne ladje. Severnemu delu Arabskega morja se medtem približuje letalonosilka »Constellation«. Hkrati so v Washingtonu sporočili, da bo čez mesec dni odplula iz Kalifornije proti Bližnjemu vzhodu oklepna »Missouri«, ki ima 400-milimetrski topove in številne rakete. Spremljale jo bodo še tri druge bojne ladje.

Iranci pa medtem nadaljujejo z napadi na tuje tankerje. Te dni so poškodovali neko norveško in neko švedsko petrolejsko ladjo. Pri tem je bil ubit en norveški mornar, dva druga pa sta ranjena.

svojim rojakom v Kamniku, kjer je sedaj galerija njegovih del. Leta 1968 je prejel nagrado mesta Ljubljane, pred desetimi leti pa Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Pogreb priznanega likovnega umetnika Mihe Maleša je bil v torek, 30. junija, na ljubljanskih Žalah.

—o—

V nedeljo, 28. junija, so miljski občini uradno izročili srebrno kolajno za vojaške zasluge, ki jo je na predlog obrambnega ministrstva podelil predsednik republike. Slovesnost je bila na Marconijevem trgu, kjer je vojaški kurat daroval mašo, pri molitvi pa sta sodelovala pravoslavni duhovnik in judovski rabin. Vojaški poveljnik Trsta general Lalli je nato pripel srebrno odličje na občinski prapor. Zatem je govoril župan in novoizvoljeni poslanec Bordon. Nekaj besed je spregovoril tudi v slovenskem jeziku. V kulturnem sporedu so sodelovali pevski zbor Vasilij Mirk in recitatorja Drago Gorup ter Giorgio Amodeo.

ski škof, ki je kot naslednik svetega Petra, je dejal papež Janez Pavel II.», priča in služabnik enotnosti celotne Cerkve, danes pristrčno pozdravlja vse vernike v Litvi. V duhu sem z vami — je nadaljeval — in se vas v molitvah vsak dan spominjam, kot se spominjam vaše domovine. Pri tej molitvi je prisotna celotna Cerkev, zlasti tista na evropski celini, ki je z vami globlje povezana, saj vi že zaradi svoje zemljepisne lege in po vsej svoji zgodovini pripadate družini kršćanskih narodov v Evropi.

S papežem so somaševali številni kardinali in škofje, ki so zastopali razne škofovske konference. Tako je bil prisoten kardinal Martini, ki je predsednik Sveta evropskih škofovskih konferenc, kardinal Kuharič, ki je predsednik jugoslovanske škofovske konference, nadškof Paskai, predsednik madžarske škofovske konference, monsinjor Groer, ki je zastopal avstrijske škofje, in monsinjor Baltakis, ki je odgovoren za dušno pastirstvo med litovskimi katoličani v tujini. Dolgo ploskanje je pozdravilo besedilo, ki ga je prebral papež, ko je proglasil Jurgisa Matulaitisa za blaženega.

PAPEŽ IN INDIJANCI

V Vatikanu so uradno sporočili, da bo papež Janez Pavel II. 20. septembra izpolnil obljubo, ki jo je septembra pred tremi leti dal Indijancem v Kanadi. Med takratnim pastirskim obiskom je bilo v načrtu tudi srečanje s člani indijanskih plemen v kraju Fort Simpson v Severni Kanadi. Njegovo letalo pa ni moglo pristati zaradi goste megle. Množici Indijancev, ki so ga čakali, je mogel spregovoriti le po radijskih valovih iz drugega kraja, vendar je obljubil obisk ob prvi priložnosti.

Ta se ponuja ob drugem pastirskem obisku, ki ga bo od 10. do 19. septembra opravil v Združenih državah. Papež bo najprej obiskal Miami na Floridi, nato bo obiskal številne kraje srednjih in zapadnih Združenih držav, na primer New Orleans, San Antonio v Texasu, Phoenix v Arizoni in Los Angeles, Monterey ter San Francisco v Kaliforniji. Zadnji postanek bo v Detroitu 19. septembra. Naslednjega dne pa bo obiskal Edmonton v Kanadi, od koder se bo podal v Fort Simpson, kjer bo srečanje z Indijanci. Takoj nato se bo vrnil v Vatikan.

KONFERENCA ZA BLIŽNJI VZHOD

Ameriški predsednik Reagan in sirski predsednik Asad sta si izmenjala pismi o položaju na Bližnjem vzhodu ter o sklicanju Mednarodne konference za mir v tem delu sveta. V kratkem bo odpotoval na pogovore v Damask visok predstavnik ameriške vlade.

Ameriška vlada je pričela nove pogovore s Sirijo, ker je mnenja, da se je sirska politika spremenila. Ni dokazov, da bi Sirija podpirala mednarodni terorizem. Pred kratkim je celo izgnala palestinskega ekstremista Abu Nidala. Sirske čete so v mohamedanskem delu Beiruta prispevale k delni normalizaciji položaja. Končno se je Sirija zblížala z Irakom in z Jordanijo ter ni več popolnoma na strani Irana.

Skavtski tabori 1987

Delovanje članov SZSO bo tudi letos doseglo svoj višek v poletnih taborih. Kot običajno si po celoletnem zbiranju na teden-skih sestankih vsaka veja pripravi svoje tabore, ki odgovarjajo potrebam in željam različnih starostnih stopenj, katerim so namenjeni.

Letos je padla izbira tabornih prostorov izključno na Slovenijo, točneje na Gorensko in Dolenjsko. Veja VV (volčiči in večerice) se je odločila, da popelje najmlajše člane v Stranje pri Kamniku, kjer smo v zadnjih letih navezali res dobre stike z domačini. Datum odhoda je predviden za ponedeljek, 3. avgusta, prihoda pa za četrtek, 13. avgusta.

Najštevilnejša veja v organizaciji, t.j. veja IV (izvidnikov in vodnic), pa bo tudi letos priredila dva tabora. Tabor A, ki bo združeval 1., 3. in 5. steg, bo v Podgozdu pri Dvoru (Žužemberk) na Dolenjskem od 27. julija do 10. avgusta. Tabor B (2. in 4. steg) pa bo v Cerovem logu pri Šentjerneju prav tako na Dolenjskem od 20. julija do 3. avgusta.

Prvi na vrsti (začel se bo namreč že prihodnji ponedeljek, 6. julija) pa bo že običajni potovalni tabor, ki je namenjen vsem starejšim članom v veji RP (roverjev in popotnic), predvsem pa novincem roverjem in popotnicam. Tabor, ki se bo zaključil 17. julija, se bo tudi letos delil na dva dela. V prvem — potovalnem delu — bodo udeleženci prehodili del Kamniških Alp, nato pa si bodo postavili šotore v vasi Vir pri Kamniku.

Pokrajinsko vodstvo SZSO-TS predvideva, da se bo letošnjih poletnih taborov udeležilo od 200 do 250 članov. Tem nudi naša organizacija možnost za alternativno obliko počitnic v direktnem stiku z naravo, daleč od televizijskih zaslonov in radijskih sprejemnikov. To so namreč tisti trenutki, ki ostanejo človeku v trajnem spominu prav zaradi enkratnosti okolja, družbe in vzdušja, ki prevevajo teh prekratkih petnajst poletnih dni.

Vtisi ob reviji zborov v devinskem gradu

— Na devinskem trgu je tudi v soboto, 27. junija, živahno kot sicer. Mladina se smeje pod murvo, naše čakanje na goste iz Ilirske Bistrice in Marušičev pa je v znamenju dehtenja cvetočih lip. To je vonj, ki človeka navdaja z milino, mimo pridejo še nekateri člani zborov, ki so popoldne delali na našem sedežu, pred telefonoma na trgu pa je nastala vrsta. Bodoči policaji in policajke, ki so v devinski policijski vojašnici, čakajo na vrsto, da telefonirajo domov ali svojim dragim ... Prvi pripelje avtobus iz Ilirske Bistrice. Po dobrodošlici izstopijo, in kot prvo stvar ugotavljajo ... kako diši lipa ...

— Goste peljemo na stari grad. Prva skupina gre naprej, za nami bodo prišli še gostje iz Buj, ki so s seboj pripeljali še švedski zbor, ki se v teh dneh mudi v Grožnjanu. Tudi ob tej priliki stari grad opravi svoje. Morje, ki lahko rdi na obzorju, novi grad nad temno zelenim parkom, sivi zidovi ruševin ... teža in sporočilo zgodovine. Pevke in pevci so pozorni. Zanima jih zvedeti kaj več o zgodovini Devina in naših krajev, usodi našega življa na tej obali, ki so jo opevali Aškerc, Gradnik, Gruden, Rilke, o hrepenenju Lepe Vide, o zgodbi o beli devinski gospe ...

— Pevci in pevke osmih sodelujočih zborov smo se zbrali na dvorišču pred tistim delom gradu, ki je med letom dom dijakom devinskega mednarodnega zavoda. Tudi to dvorišče dehti od bližnjih cvetočih lip, da jih vsi občudujemo in se čudimo. Zbori se pripravljajo, zbira se občinstvo. Pozdrav občinske odbornice za kulturo prof. Marinke Terčon nas uvede v večer. Kot prvi nastopi oktet Kornarija iz pobratene občine Buje, ki zapoje dve ljudski pesmi, sledi nastop mešanega pevskega zborov »Alojz Mihelčič« iz Harij pri Ilirski Bistrici. Z zborom, ki ga vodi Aleksander Ternovec, so devinski pevci navezali tesne stike že med drugimi podobnimi pobudami, tako da so na obisku kot dobri prijatelji. Za njimi so prišla na oder dekleta Komornega dekliškega zborov iz Ilirske Bistrice, ki jih vodi prof. Marija Šlosar-Lenarčič. Bile so nekoliko zadržane, po nastopu pa prav lepo sproščene. Sledil je nastop treh sodelujočih zborov iz devinsko-nabrežinske občine. Kot prvi je pel Dekliški zbor Devin, ki ga vodi Herman Antonič, za njimi so pod vodstvom Iva Kralja nastopili

Fantje izpod Grmade, kot zadnje pa še pevke dekliškega zborov »Igo Gruden«, ki jih vodi Mirko Šlosar. Iz Marušičev v občini Buje je prišel tudi mešani pevski zbor Bratstvo, ki ga vodi Lino Sepič. Kot zadnji je stopil na oder še švedski zbor KÖR 34, ki ga vodi Madlen Ugle. Zbor je v teh dneh gost mednarodne glasbene šole v Grožnjanu in je zapel tri švedske ljudske pesmi. Naravno je bilo ugotavljati, da je med Švedinjami tudi veliko črnolask. S tem zborom se je zaključil spored, ki sta ga povezovala Liana Drašček in Marko Tavčar. Na svoj račun pa so prišli tudi komarji. Še posebej so se zbirali pod reflektorji, da je bilo prav zabavno gledati, kako pevci premagujejo naravni vzgib, da bi mahnilo po komarju, ko se je ustavljal na licu ali letel mimo glave.

— Zbori sedijo za mizami, ki so jih postavili na dvorišču, zapihljaj je lahen večerni vetrček, ki je odpihal komarje, ljudje nekaj pojedjo in popijejo, ustvari pa se toplo vzdušje. Sliši se pogovor, smeh, od časa do časa zapojejo. Ko eden začne, se potem vrstijo drug za drugim in slovenski pesmi sledi švedska, tej hrvaška, pa spet slovenska do Arcadelove Ave Marija, ki so jo zapela dekleta iz Nabrežine in Bistrice. Latinske besede so zaplavale po dvorišču in bile v čudovitem skladju z dehtenjem grajskih lip. Po zadnjem akordu Amena se čas ustavi za tisti čudoviti trenutek tišine, ki pevce poplača za trud bolj kot bučen aplavz. In spet je živahno med vrstami stolov, Anja in njena črnolasa prijateljica s hudomušnimi očmi si zaželita glasbe, harmonike, in to je želja tudi drugih okoli njih, a žal nocoj ne bo plesa, nihče izmed godcev ni vzel s seboj harmonike, pravijo ... A vseeno je bilo veselo.

— Slovo. Pozdravljamo se, spremljamo ljudi do avtobusov, čakamo na zamudnike, ki se prikažejo izpod dehtečih lip, slišijo se vabila na ponovno snidenje, zahvale, ... bilo je lepo. Avtobusi odpeljejo, ljudje mahajo v pozdrav in nekateri se vračamo na dvorišče, kjer je bil koncert. Prazno je, le občinski uslužbenec spravlja kablje in ozvočenje, pri vhodu se nekateri pogovarjajo, odhaja tudi župan s cvetočo lipovo vejico v prsnem žepu srajce. Gremo tudi mi ... »ti, prideš jutri pomagat na kor v Mavhinje?« ... »Ja, ja, se vidimo jutri ...«

M. T.

Dan turizma na velesejmu v Trstu

Na 39. Mednarodnem velesejmu v Trstu je bil tudi Dan turizma. Najprej je bila osma okrogla miza o sodelovanju na turističnem področju med deželami Alpe Adria. Letos so posvetili posebno pozornost kongresnemu turizmu.

Sodelovali so odposlanci iz Italije, Jugoslavije in Avstrije. Ti zastopniki so predstavljali razne kongresne urade. Zborovalce je pozdravil predsednik velesejma Marchio ter je spomnil na sodelovanje združenja Ital-Congressi, turističnih funkcionarjev iz Slovenije in Hrvaške ter z Dunaja, iz Salzburga, s Štajerske ter s Tirolske.

Uvodno predavanje je imel predsednik združenja »Promotrieste« Ariani. Podčrtal je zlasti potrebo po marketingu, to je po turistični propagandi, ter po statističnih raziskavah. Spomnil je tudi na nujnost sodelovanja med javno in zasebno pobudo. Turizem je mogoče razvijati preko meja — je dejal Ariani — zlasti pod tremi po-

goji: lahek prehod meje, primerne strukture v kongresnih mestih ter privlačnosti kulturnega in splošnega značaja v teh krajih.

Nato so govorili še zastopniki Dunaja, Salzburga, Hrvaške in Vidma ter predsednik Tržaške letovišarske ustanove Barison in predsednik tržaških hotelirjev Pandolfi. Ob zaključku je bila zanimiva diskusija o turistični problematiki v okviru dežel Alpe-Adria. Poudarjena je bila težnja po okrepitevi sodelovanja in po odpravi škodljive konkurence.

Barison je še spomnil, da kongresni turizem narašča 11 odstotkov na leto, kar je več kot drugi turistični sektorji. Na svetu je od 6 do 7 tisoč velikih kongresov na leto. V Italiji pa je raznih manjših in večjih manifestacij te vrste kar 20 tisoč na leto. Dohodki od kongresnega turizma znašajo v Italiji od tisoč 500 do 3 tisoč mili-

dalje na 8. strani ■

—o—

Na seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, ki je bila 29. junija, je župan Bojan Brezigar sporočil, da je treba v kratkem pričakovati začetek smotrnega turističnega izkoriščanja celotnega Sesljanskega zaliva. Uredile so se namreč lastninske razmere, tako da je celotni zaliv last delniške družbe, katere glavni delničar je podjetnik Cardarelli iz Trsta, ki se je že uveljavil na turističnem področju s svojimi obrati v Grljanu.

RAZSTAVA DOMAČIH VIN

V petek 3., soboto, 4. in nedeljo, 6. julija, bo v Nabrežini 26. razstava in pokušnja krajevnih vin. Na razstavi, katere organizator in pokrovitelj je devinsko-nabrežinska občina, bo predstavljenih 16 vzorcev vin. Komisija je že izvedla selekcijo in ugotovila dobro kvaliteto proizvodnje glede tudi na izredno letino. Razstavo in pokušnjo vin bo podelil kulturni program, pri katerem bosta sodelovali tudi pobrateni občini Buje in Ilirska Bistrica. V nedeljo, 5. julija, bo ob 21. uri po nagraditvi najboljših vin, na programu že tradicionalna tombola.

SREČANJE MOHORJEVIH DRUŽB

Z obiskom Gorice in njenih kulturnih ter zgodovinskih zanimivosti se je v torek, 30. junija, zaključilo srečanje med predstavniki Celjske Mohorjeve družbe, Mohorjeve družbe iz Celovca in Goriške Mohorjeve družbe. Šlo je za tretje srečanje treh sestrskih družb, letos na Goriškem, po lanskem sestanku v Celju in predlanskim v Celovcu. Predstavniki in odborniki vseh treh mohorskih sester so med jutranjim delovnim sestankom izmenjali mnenja o delovanju družb in predstavili ter razčlenili svoje založniške načrte za prihodnje leto, a tudi za naprej. Ugotavljali so, da so tri Mohorjeve družbe sicer izraz različnih potreb in zgodovinskih situacij, a da jih v bistvu združujejo cilji, ki si jih vse tri postavljajo, se pravi objavljane knjig in publikacij, ki naj plemenitijo slovenskega bralca.

Seveda je bilo srečanje tudi priložnost za kritično analizo vseh specifičnih težav, ki jih družbe morajo reševati. Na sestanku so vsaj načelno obravnavali možnost sodelovanja pri izdajanju skupnih publikacij in knjig.

CESTA RAZDRTO - VRTOJBA

Ljubljansko Delo je pred dnevi poročalo, da bo avtocesta Razdrto - Vrtojba imela štiri vozne pasove z vmesnim ločilnim pasom. Od avtoceste proti Fernetičnem se bo razlikovala le v tem, da na njej ne bo odstavnih pasov, ampak bodo na vsak kilometer odstavniki prostori, kjer bo moč ustaviti vozilo. Za takšno varianto so se načrtovalci odločili zaradi tega, ker jim je tako narekoval teren na bodoči trasi. Direktor Združenih cestnih podjetij Slovenije Miran Marušič je pojasnil, da ne ustreza resnici govorice, ki se širijo na Goriškem v Italiji, češ da bo avtocesta Razdrto - Vrtojba imela manjšo prepustnost kot tista od Razdrtega do Fernetičev.

Letošnji primorski novomašniki

V Marijini cerkvi v Logu pri Vipavi je bila 29. junija pomembna verska slovesnost. Koprski škof msgr. Metod Pirih je ob sodelovanju škofa msgr. Janeza Jenka posvetil v mašnike štiri bogoslovce s Primorskega. Ti so Jože Jakopič iz Deskel v Soški dolini, Aleksander Skapin iz Vipave, Ciril Stokelj iz Velikih Žabelj in Bogomir Trošt iz Podrage.

Novi mašniki so vstopili v cerkev ob špalirju množice 80 ministrantov v živopisanih oblekah. S kora pa je zadonela pesem, ki so jo prepevali združeni pevski zbori iz župnij, od koder prihajajo novi mašniki. V prezbiteriju sta med drugimi bila škof msgr. Metod Pirih in škof msgr. Janez Jenko, prisotni pa so bili tudi številni duhovniki koprške škofije, zlasti pa duhovniki, ki so nove mašnike spremljali na dolgi poti do oltarja.

Pričela se je nato sveta maša, pri kateri so peli združeni zbori iz že omenjenih župnij, špiritual v ljubljanskem bogoslovju Jožko Benedetič pa je zbranim vernikom sproti tolmačil potek verske slovesnosti in verskega obreda. Slovesnost je seveda dosegla višek ob posvetitvi novih mašnikov.

Na Slovenskem je letos skupno 29 novih mašnikov. Primorski novomašniki bodo imeli slovesne nove maše v nedeljo, 5. julija.

»Letošnji slovenski novomašniki stopajo v duhovniške vrste in med naše ljudi — piše zadnja Družina, ki je slovenski verski tednik — v izredno milostnem trenutku zgodovine, ko Cerkev obhaja Marijino leto. Svojo duhovniško pot začenejo v času, ko nagiba k zatonu dvajseto stoletje, to je naše stoletje, polno krvi, zmede, trpljenja in nemirov. Prihajajo v času, ko se svet še vedno zvija v krčih najrazličnejših zmot in zablod, pa tudi v času, ko doživlja Cer-

kev izbran trenutek Svetega Duha in ko na svojem pohodu skozi naš čas ne neha presenečati«.

Ob tej priložnosti moramo ugotoviti, da smo Slovenci v Italiji, kar zadeva duhovniške poklice, v zadnjih letih silno revni. Tako je treba spomniti, da je na Tržaškem, se pravi v tržaški škofiji zadnja slovenska nova maša bila v letu 1963, se pravi pred 24 leti. Trenutno tudi ni nobenega slovenskega bogoslovca iz tržaške škofije. Na Goriškem je stanje le za las boljše. Tu imamo zdaj enega slovenskega bogoslovca, zadnja slovenska nova maša pa je bila leta 1978. Leta 1982 je bila še ena, vendar je šlo za primer zapoznelega duhovniškega poklica.

—0—

Priručnik o pritrkavanju

Slovenci poznamo pritrkovanje. Pred slovenskimi cerkvenimi prazniki, procesijami itd. slišimo po nekaterih farah, da znajo zvonovi peti posebne melodije, ki jih z navadnim potegom vrvi ne moremo izvabiti. Pritrkavanje je prava ljudska umetnost, ki pa zahteva tudi veliko vaj in znanja. Navadno se ta umetnost prenaša iz roda v rod, a celjska Mohorjeva družba je pred kratkim izdala priručnik, ki ga je za pritrkavalce napisal Ivan Malavašič in mu dal naslov »Pেসmi slovenskih zvonov«.

Knjižica je zelo pregledna. V prvem delu spregovori o zvonovih na splošno in o pritrkavanju še posebej. V tem uvodnem delu priručnika preberemo tudi navodila za smotrno uporabo zvonov in njihovo oskrbovanje, kar je posebno koristno za številne cerkovnike in župne upravitelje sploh, saj zahtevajo zvonovi skrbno nego.

Velik del knjižice je namenjen raznim melodijam, ki so zelo jasno zapisane s številkami, in sicer tako, da je veliki zvon označen s številko 1, srednji z 2, mali s 3. Če je zvonov več, pa Malavašič dodaja še številke zanje. Tako deli zapise melodij na leteče melodije za tri zvonove, za štiri zvonove, za dva zvonova in leteče melodije a pet zvonov. »Leteče melodije so tiste, pri katerih en von (ponavadi največji) zvon ali leti, obstajajo pa tudi stoječe melodije, kjer vsi zvonovi stojijo in se na vse pritrkava«, pravi Malavašič. Tem stoječim melodijam posveča Malavašič dve poglavji, za tri zvonove in za štiri zvonove.

Knjižica je zelo bogato opremljena s fotografskimi posnetki pritrkovanja v raznih zvonikih na Slovenskem. Nekaj posnetkov je tudi iz zvonika v Borštu pri Trstu, iz Marsina, Žiri itd. Ti fotografski posnetki so lahko dragoceni predvsem za začetnike, da vidijo, kako se kemblje sploh drži, oziroma kako se človek v zvoniku obnaša in stoji. Zanimivi in dragoceni so tudi številni odlomki naših pisateljev in pesnikov, ki so dragoceno pričevanje o tem, kako smo pravzaprav Slovenci vezani na naše zvonove.

Ivan Malavašič je torej opravil zelo koristno delo, ki bo mogoče marsikje popolnoma spremenilo odnos do zvonjenja po naših župnijah. Pri knjižici sta s strokovnimi nasveti sodelovala g. dr. Zmaga Kumer in g. Julijan Strajnar iz Sekcije za glasbeno narodopisje ZRC-SAZU. Obema se avtor tudi posebej zahvaljuje. Knjižica je opremljena tudi z obnovo v nemščini in angleščini, kar daje priručniku še dodatno vrednost.

Politično srečanje v Novi Gorici

Dne 29.6.1987 sta se v Novi Gorici sestali delegacija slovenske skupnosti Gorica, ki jo je vodil tajnik Marjan Terpin, in delegacija občinske konference SZDL Nova Gorica pod vodstvom Branka Dolenc.

Srečanje, ki je postalo že tradicionalno, je potekalo v pristrnem vzdušju in obe delegaciji sta izrazili veliko zadovoljstvo ob ponovnem snidenju, ki predstavlja nadaljevanje že pred leti vzpostavljenih odnosov. Izražena je bila potreba po še tesnejših in poglobljenih stikih, ki pridejo posebej do izraza ob pomembnih dogodkih za prebivalce na obeh straneh meje.

Ocenili sta, da se je od zadnjega srečanja položaj Slovencev v zamejstvu bistveno poslabšal zaradi ponovnih in stalnih poskusov obujanja narodne mržnje.

Delegaciji sta si bili enotni, da si je danes bolj kot kdajkoli prej potrebno prizadevati za enoten in usklajen nastop vseh Slovencev v Italiji.

Prav tako sta potrdili, da je potrebno ob še tako kočljivih in zapletenih vprašanjih, do katerih prihaja ob meji, spore ali nesoglasja reševati sporazumno ter puščati vedno odprto možnost dialoga. Kakršnokoli zapiranje vase, ali prekinjanje odno-

sov ne prispeva k utrjevanju deklariranih dobrososedskih odnosov.

Ob tem, ko sta delegaciji spoznali, da je ponovno oživelo sodelovanje med Gorico in Novo Gorico, z nezadovoljstvom ugotavljata, da odločitev Italije o uvedbi popisnic za jugoslovanske državljanke ob prestopu jugoslovanske - italijanske meje ni v skladu z osimskimi sporazumi, videmskim sporazumom in dosedanjimi ocenami obeh držav o najbolj odprti meji med različnima političnima sistemoma v Evropi.

Delegaciji pozorno in zainteresirano spremljata izgradnjo avtoceste Razdrto - Gorica. Obe strani sta ugotovili smotrnost in potrebo gradnje kamnoloma na Krasu pri Lokvici ter izrazili zaskrbljenost zaradi nameravane zaježitve Soče pri Podgori, ki bi povzročila ekološko in gospodarsko škodo.

Delegaciji sta se dogovorili, da si bosta stalno izmenjavali stališča in informacije o važnejših skupnih problemih. Ponovno se bosta delegaciji srečali v Italiji ob koncu leta 1987.

V delegaciji Ssk so bili še Gradimir Gradnik, dr. Mirko Špacapan, dr. Karlo Brešan, inž. Karlo Mučič, Dominik Humar in Franc Kenda.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Lev Detela

Nemška izdaja romana o slovenski polpreteklosti

Pri znani graški založbi Styria je pred kratkim izšel roman »Rojstvo pozabe« slovenskega avtorja Žarka Petana. Zanimivo delo o prelomnem in težavnem slovenskem obdobju po nemškem napadu na Jugoslavijo v letu 1941 in dramatičnem rojevanju nove povojne stvarnosti je v nemščino prevedla Käthe Grah, medtem ko je uvodno besedo o »srednjeevropskem svetovljanskem Slovincu« Žarku Petanu napisal ugledni jugoslovanski kritični zgodovinar in avtor biografije o maršalu Titu Vladimir Dedijer. Roman ima naslov Die Geburt des Vergessens.

Pričujoči roman Žarka Petana je že četrta knjiga znanega slovenskega avtorja, ki je izšla v nemškem prevodu pri graški založbi Styria. Na nemško-avstrijskem prostoru se je priljubil predvsem s tremi zbirkami kratkih, ironičnih aforizmov, v katerih biča na eni strani splošne človeške pregrehe, neumnost, pregrešnost, lakomnost ali zabitost, medtem ko na drugi strani razgalja tudi specifične razvade in napake, kot so se razrasle v deželah »realnega socializma« — in še posebej v povojni Sloveniji.

Roman »Rojstvo pozabe«, ki je zdaj izšel v nemškem prevodu in ki ga dopolnjuje skoraj istočasna slovenska izdaja Petanove proze o žgočih problemih slovenske preteklosti in polpreteklosti, je pravzaprav novost v dolgoletnem literarnem ustvarjanju tega dinamičnega pisatelja, ki je bilo doslej usmerjeno predvsem k pisanju kratkih, satiričnih tekstov in jedrnatih aforizmov. Poleg tega se je avtor udejstvoval kot poklicni režiser — in to ne le na Slovenskem, temveč tudi v inozemstvu, na Dunaju, v Zürichu, Hamburgu, Saarbrücknu, Celovcu, Trstu, Krakovu, Budimpešti, Bratislavi, Clevelandu, Torontu, Moskvi, Rigi in drugod.

Kljub temu lahko tudi v novem in prvem Petanovem romanu zasledimo vrsto posebnosti, ki so tako značilne predvsem za avtorjeve aforizme in kratko prozo. Tako se tudi v delu »Rojstvo pozabe« srečamo z avtorjevimi smislom za nenavadne, zdaj ironične in potem spet tragične zasuke. Avtor razgrne pred presenečenim bralcem pravo paleto najraznovrstnejših literarnih prijemov in domislic, besednih iger, dramatičnih stopnjevanj, ironičnih pretiravanj, s katerimi značilno dopolni in popestri svojo osnovno zgodbo o usodi slovenskih ljudi v mlinih povojne slovenske stvarnosti.

Na podlagi sedmih pisem, ki jih je pisatelju poslal njegov eno leto starejši brat Branko iz Zahodne Nemčije, nas Petan sooči z vrsto dogodkov, ki so pogodili življenje in čustvovanje povojnih slovenskih ljudi. Podoba je, da je starejši brat, s katerim si avtor izmenjava pisma, v katerih obujata spomine na dom, mladost, starše, šolo, zadnjo vojno in novo slovensko ljudsko oblast, posebna figura, nekakšen avtorjev drugi jaz, saj zapiše, da je ta brat kljub letu razlike pravzaprav njegov enojajčni dvojček, polovica njegovega lastnega telesa, polovica njegova srca, polovica možganov, polovica lastnih misli... Brat Janko je zdomec, ki je že pred tridesetimi leti pobegnil iz Jugoslavije in zdaj kot sodni tolmač za slovenski, srbohrvaški in makedonski jezik živi v Stuttgartu.

Petan na plastičen način predstavi povojno usodo slovenske meščanske družine. Njegov oče se je s spretnostjo in vztrajnostjo prikopal iz skromnih razmer navzgor. Med drugim je bil lastnik mariborske kavarne »Astoria«, ki jo je leta 1941, ko so iz Maribora pregnali vse zavodne ali pomembne Slovence, prevzel nemški komisar, medtem ko jo je nova jugoslovanska oblast kmalu po vojni podržavila, nakar je pisatelj oče postal poslodajca mariborske kolodvorske restavracije. Na podlagi dejstva, da so starši za novo oblast predstavljali »sovražnike delavskega razreda«, zgradi avtor zanimivo, napeto in značilno zgodbo, ki tudi tujcem zelo veliko pove o slovenski usodi po letu 1945. Od plebiscitarnih volitev z odločitvijo o republikansko-socialistični, oziroma monarhistični bodočnosti Jugoslavije s preprečevanjem kakršnekoli agitacije za monarhijo, od kampanje proti koloradskemu hrošču, izgonu »fašističnih elementov« iz gimnazijskih klopi in od gimnazijskih katedrov, od prepovedi boogi-woogija, tega v nasprotju s fochtrotom za novo oblast dekadentnega plesa na mladinskih prireditvah, pa vse do osebnih spominov na mater in očeta prikaže Petan na ironičen, hudomušen, a istočasno tudi tragičen način, glavne poteze dobe, ki je stari slovenski družbi izpodrezala korenine in skušala ustvariti popolnoma nov tip socialističnega človeka.

Petan ideološko ne kritizira in ne obžaluje. S pomočjo literarnih slik izbira take dogodke, ki se mu zde značilni za povojni tok slovenskih reči. Z rahlo ironijo riše propad svojega očeta, ki kot kak večni Jud šteje zlatnike, ki jih je skrnil pred oblastmi. Čeprav bo družina tudi te zlatnike izgubila, se oče drži za dvomljivo bogastvo kot za rešilno bilko, katere se bo v zadnjem trenutku oprijel, da ga ne odnese deroči tok zgodovine v propad. Avtor opisuje težko materino smrt na posledicah raka, v mislih se poganja nazaj in naprej, na primer v prve majske dni v letu 1945, ko je doživel, kako so se zadnji Nemci v Trstu pri sodnem Tribunalu predali novozeleandskim in jugoslovanskim partizanskim četam. Piše o predvojni dobi, ko je oče v Zagrebu v najemu vodil med drugim kavarno »Carlton«, v katero je med drugim zahajal brat dunajske časopise nekdanji avstroogrski oficir Eugen Kvaternik, poznejši hrvaški maršal in vodja ustaške vojske, ki so ga po vojni obsodili na smrt. Zapleti okoli Titovega preloma s Stalinom, očeta va in bratova smrt, mladostna ljubezen in še kaj rastejo v prepričljivo literarno pričevanje o intimnih in političnih razsežnostih najnovejšega obdobja slovenske zgodovine. Obešenjaški humor, politična satira, družbenokritična analiza in smisel za drobne, zasebne stvari življenja so bistveni sestavni deli barvitega in istočasno človeško zanimivega Petanovega pisanja.

V predgovoru meni Vladimir Dedijer, da je med današnjimi Slovenci Petan »prvi Srednjeevropejec, ker ga ne kazni tragična ozkost in samocenzura slovenskih intelektualcev«. Ta panegirični izliv lahko prebiramo z ironično skepso, vendar vsekakor drži, da se je Petan s pričujočim delom zapisal med vidne humoristične kroniste Srednje Evrope med Trstom in Dunajem,

Slovenski ekspresionizem v Gradišču ob Soči

V petek, 26. t.m. zvečer, so v galeriji »L. Spazzapan« v Gradišču ob Soči slovesno odprli razstavo »Ekspresionizem in nova stvarnost na Slovenskem 1920-1930«, ki jo je posredovala Moderna galerija iz Ljubljane. Kot smo pred časom že poročali, je bila razstava z istim imenom, vendar z večjim številom del, koncem lanskega leta na ogled v Moderni galeriji v Ljubljani, kasneje je v skrčenem obsegu potovala še v Beograd in Gradec, sedaj pa še končno v Gradišče ob Soči. Omenjeno razstavo so strokovnjaki iz ljubljanske Moderne galerije skupaj z zunanji sodelavci pripravljali več let, pri čemer so bile opravljene temeljite študije tega obdobja in še posebej ustvarjalnosti tedanjih slikarjev, kiparjev in arhitektov. O vsem tem nam poleg razstave priča tudi obsežen katalog, ki je izšel ob razstavi.

Na slovesni otvoritvi razstave v Gradišču ob Soči so med drugim spregovorili predstavnik tamkajšnje letovišarske ustanove, goriški pokrajinski odbornik za kulturo De Grassi, deželni odbornik za kulturo Brancati, slovenski kulturni minister Vladimir Kavčič in direktor Moderne galerije v Ljubljani dr. Jure Mikuž. Nato so si povabljeni gostje lahko ogledali dela, ki so razstavljena v vseh prostorih galerije »L. Spazzapan«. Pri tem je zanimivo, da je v svojem prvem ustvarjalnem obdobju med slovenske ekspresioniste sodil tudi slikar Spazzapan, rojen v Gradišču in po katerem omenjena galerija nosi ime. Poleg njega so na razstavi zastopani še Venio Pilon, Ivan Čargo, Tone in France Kralj, Drago in Nande Vidmar, pred kratkim umrli Miha Maleš, Božidar Jakac idr. Razstava bo odprta do konca septembra letos in bomo o njej še obširneje poročali. Vsekakor pa že sedaj lahko zapišemo, da sodi med važnejše kulturne pobude v deželi v zadnjem obdobju.

Tretja publikacija A. Pusta

Anton Pust, ljudski misijonar z Mirenskega Grada, ob svojem duhovnem delovanju vse bolj razvija tudi širše kulturno poslanstvo. To lahko z veseljem ugotavljamo posebej ob izidu še tretje publikacije, katero je pripravil marljivi duhovnik dolenskega porekla. Gre za knjigo »Mirna peč z okolico nekoč in danes« — knjigo o Pustovi rojstni župniji. Avtor jo je zasnoval iz širših vseslovenskih izhodišč v razvejano podobo zemljepisnih, zgodovinskih, župnijskih, gospodarskih in drugih razsežnosti kraja in njegovih sosesk. Kot je sam zapisal v uvodu, ga je k zbiranju zgodovinskih podatkov o mirnopeški župniji spodbudila ljubezen do domačega kraja, spoštovanje kulturnih, verskih in gospodarskih vrednot ter hvaležnost do prednikov. Z daljšim zapisom je knjigo predstavil v letošnji 24. številki Družine glavni in odgovorni urednik slovenskega verskega tednika dr. Drago Klemenčič.

Prejšnji dve tiskani deli, ki ju je pripravil Anton Pust, sta sicer manjšega obsega, a tudi iz njiju veje žeja predstaviti kraja, kamor ga je ponesla življenjska pot, v pisani in slikovni obliki. Prva publikacija je iz leta 1980, z naslovom »Šmartno ob Savi 1430-1980«, pa je bila pripravljena ob proslavi 550-letnice, odkar se kraj prvič omenja v pisanih listinah. Druga brošura je izšla lani, njen naslov pa je »Mirenski Grad pri Gorici«. V našem listu smo jo predstavili 24. julija 1986.

Sodobno kmetijstvo

Breskve dozorevajo vse poletje

Breskev je zelo prilagodljiva in zato jo gojijo v Kaliforniji, Kanadi, Iraku, Južni Afriki in drugod, vendar imajo posamezne sorte posebne zahteve glede toplote, vlage zemlje in podnebja. Kalifornijske sorte lahko uspevajo le v južnih predelih Sredozemlja. Sorte, vzgojene za nekoliko hladnejšo klimo, pa uspevajo na območjih, kot je Primorska.

Sorte, ki uspevajo v Sloveniji od julija naprej, so rumeno mesnate in zorijo postopoma ves julij; v avgustu pa za pridelovanje priporočamo sorte regina, glohaven, sunkrest, vetaran, ki imajo lepe plodove tudi za pridelavo. Preizkušajo še nekaj sort, vendar bodo uspehi znani šele čez dve leti.

Za uspešno gojenje breskev je treba poznati njihove zahteve glede rastišča. Najprimernejša so območja vinogradov v toplih okoliših in zavetnih legah na Koprskem in Goriškem.

Predvsem moramo paziti, da breskev ne sadimo tam, kjer so pozimi pogosto nizke temperature in spomladanske pozebe ob času cvetenja.

Tako pozebe precej cvetnih brstov pozimi pri temperaturi do minus dvajset, pri minus 26 pozebejo vsi cvetni brsti in tudi mladi poganjki, posebno če niso dobro dozoreli.

Zelo nevarna je pozeba med cvetenjem. Tik pred cvetenjem, ko se že vidi barva cvetnih lističev, pozebejo brsti že pri -4° , v polnem cvetu pri $-2,8^{\circ}$, komaj razviti plodiči pa že pri -1° .

Če je poleti suša, ohranimo vlažnost zemlje z večkratno obdelavo, namakanjem ali mulčenjem. Tudi glede zemlje je breskev zahtevna glede sestave tal, globine in propustnosti za vodo. Najbolj ji ugaja globoko ilovnato peščena in humozna zemlja. Težka klinasta tla so navadno zbita, prevlažna in premalo zračna, v takih tleh pa breskev shira od suše, vlažnosti, mraza, boleznin korenin ali drevesa.

Glede na tla je treba izbrati podlago, na katero cepimo izbrano sorto. Sorte, cepljene na breskev sejanec bodo uspevale v rahlih rodovitnih tleh. Za težka vlažna tla so primernejše novejšje francoske selekcije ali križanci slivovih podlag predvsem vzgojeni iz slive julijanke ali slive damas.

Glede opravevanja breskve niso občutljive, ker so od prej priporočenih sort vse samooplodne, razen kejl. To pa pomeni, da bi lahko sadili v nasadu samo eno sorto. Poudariti pa moram, da navzkrižno opravevanje večjih sort pripomore k večji rodnosti in kakovosti plodov.

Breskev je občutljivejša kot druge sadne vrste tudi glede oblikovanja in rezi krošnje. Po naravi je nagnjena k zelo bujni rasti v prvih letih po sajenju. Če dreves ne obrezujemo, postane njihova krošnja gosta in visoka. Večina poganjkov raste pokončno, zato se krošnja zgosti. Zaradi pomanjkanja zraka in svetlobe se začno v notranjosti krošnje sušiti in odmirati najprej mladice in tanjše vejice nato pa tudi starejše veje. Tako vidimo v nasadih vse več dreves ogolelih na spodnjem de-

lu in v notranjosti krošnje. Ostanejo močnejše ogrodne veje, ki rodijo le na vršičkih in to drobne kržljave, slabo obarvane plodove. Neobrezana drevesa je težko obirati in škropiti.

Tudi v pregostih nasadih ali ob nepravilni rezi, to je s krajšanjem vseh poganjkov so razmere podobne. Zato se moramo s pravilnim oblikovanjem krošnje in s pravilno rezjo vse od sajenja, v prvih letih rodnosti izogniti nevšečnostim.

Najbolj razširjena vzgojna oblika je poševna palmeta in okroglo ozko vreteno, način rezi je isti. Pri mladih drevesih ne smemo z nobeno premočno rezjo odstraniti preveč vej ali listja, ker je to vedno škodljivo, saj zmanjšamo razvoj krošnje in se zavleče začetek rodnosti. Premočna rez, to je krajšanje vseh enoletnih poganjkov povzroči še bujnejšo rast vej, ki jih je treba prihodnje leto odstraniti.

Pri vzgoji krošnje si v prvih letih prizadevamo za to, da vzgojimo ogrodne veje na čim nižjem deblu in da na teh vejah čim boljše vretenasto razporedimo stranske veje in enoletne poganjke, nosilce rodnega lesa in da so vsi dovolj osvetljeni. Vse veje morajo biti med seboj v ravnotežju in razporejene tako, da je mogoče dobro in hitro opraviti škropljenje, obdelavo in pozneje obiranje.

Poglavitno pravilo pri vzgoji palmete in vretenaste krošnje je, da nikakor ne skrajšamo enoletnih poganjkov, kot je bilo v navadi prej, temveč popolnoma odrežemo, še pametneje pa je konkurenčne poganjke odstraniti že pri zeleni rezi v začetku poletja, ko so dolgi 6 do 10 centimetrov. Namesto rezi razpremo ogrodne veje v poševno lego in upognemo enoletne poganjke.

nadaljevanje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

25

Moje navdušenje za oaklandsko obalo se je popolnoma ohladilo. Prijala mi ni niti njena zunanost niti njeno življenje. Ni mi bilo do pijače niti do njene razbrzdane in vrnil sem se zopet v oaklandsko javno knjižnico in z večjim razumevanjem prebiral knjige. Tedaj mi je tudi moja mati rekla, da sem se sedaj že dovolj nanorel in da je čas, da se primem rednega stalnega dela. Družina je tudi bila potrebna denarja. Dobil sem torej delo v tovarni jute — po deset ur na dan in deset centov na uro. Vzlic temu, da sem postal močnejši in zmožnejši, nisem dobival nič več kakor pred sedmimi leti, ko sem delal v tovarni pločevinastih škatel. Vendar sem dobil zagotovilo, da mi bodo čez nekaj mesecev zvišali plačo na en dolar in četrt na dan.

In sedaj se je pričela doba nedolžnosti, kar se tiče kralja Alkohola. Mesec je prešel za mesecem, da nisem videl pijače. Ne še osemnajst let star, zdrav, z mišicami, od dela utrjenimi, a ne poškodovanimi, sem bil kakor vsako drugo mlado bitje potreben razvedrila, vznemirjenja, česa, kar mi knjige in mehanično delo ni dalo.

Zatekel sem se v Družbo krščanskih mladeničev (D. K.M.). Življenje v njej je bilo zdravo, združeno s telesnimi vajami, a preveč mladinsko. Zame je bilo vse to prepozno. Nisem bil deček, nisem bil mladenič kljub svojim mladim letom. Med možaki sem postal možak.

Skratka, z otroki nižje stopnje se nisem mogel igrati. Vse to čisto prekrasno življenje mladosti, ki so ga oni živeli, meni ni bilo usojeno — prezgodaj sem bil prišel pod varuštvo kralja Alkohola. Premlad sem že preveč vedel.

V tovarni za juto sem delal deset ur na dan. Bilo je dolgočasno delo pri stroju. Želel sem si življenja. Udeleževati sem se hotel na druge načine in ne pri stroju za deset centov na uro. Krčme mi je bilo dovolj. Želel sem si novega. Rastel sem v možaka. Neslutene in vznemirljive moči in nagnjenja so se razvijala v meni. In prav v tem razdobju sem na srečo naletel na Louisa Schattucka in postala sva prijatelja.

Louis Schattuck ni imel niti ene slabe lastnosti in je bil resnično nedolžno vražji fant, ki pa je bil doobra prepričan, da

je bil pokvarjen mestni pobalin. Jaz pa sploh nisem bil iz mesta. Louis je bil zal, prijeten dečko, poln ljubezni do deklet. Njegova družba je bila zanimiva, spodbudna. Jaz nisem vedel o dekletih nič. Imel sem bil preveč posla s tem, da postanem možak. To je bila docela nova doba življenja, ki mi je bila doslej neznan. In ko sem videl Louisa, ko se je poslovil od mene, kako je snel klobuk pred dekletom svojega poznanstva ter odšel z njim po hodniku, sem se vnel in obšla me je zavist. Tudi jaz sem si zaželel kaj takega.

»Dobro, za to je treba samo nekaj,« je dejal Louis, »dobi si moraš dekle.«

To pa je težje, kot se sliši. Dovolite, da to dokažem, dasi se nekoliko oddaljim od svojega predmeta. Louis ni poznal deklet v njihovi domačnosti. Ni imel pristopa v dom nobenega dekleta, jaz seveda, ki sem bil tujec v tem novem svetu, sem bil v podobnih okoliščinah. In dalje, Louisu in meni ni bilo mogoče zahajati v plesno šolo ali na javne plese, kjer si se prav lahko seznanil. Denarja nisva imela. Louis je bil kovaški vajenec in je zaslužil samo nekaj malega več kot jaz. Obadva sva živela pri starših in jim plačevala za hrano in stanovanje. Ko sva plačala le to in si kupila cigaret pa neizbežnih čevljev in obleke, je ostala vsakemu izmed naju za cesebne izdatke vsota, ki je kolebala vsak teden med sedemdesetimi centi in enim dolarjem. Ta denar sva zložila skupaj in ga

— Znaš Jakec, de od ta zadneh volitev be blo še kej za reč. Zatu ke so ble nekej posebnega od drugeh volitev.

— Pej kej se ti zdi taku pomembnega pr teh volitvah?

— Za dve reči. Narprej be rad nekej reku od znakov na volivni škedi. Ti znaš, de partija je zmiram dosti dala na tu, de je njen znak ta prvi na škedi. In so magari ceu teden prej, po vrsti varvali tista vrata, de kadar je za predstavet znak, de so prvi na vrsti jn, se zna, prvi na škedi.

— Ja, ja. Meni se nanka ne zdi buhvejkaku demokratično, jemet znak na prvem mestu. Če tu nekej zaleže, ki je enakost z drugimi strankami? Al smo vsi glih al tisti ke jema prvo mesto več velá? Kašna demokracija je tu?

— Pestmo zdej demokracijo! Sm tou reč, de partija je bla zmiram uverjena, de jemet volivni znak na prvem mestu pomaga pr volitvah. Do zdej je res pomagalo. Ma ta bot pej ne. Čeglih so jemeli znak na prvem mestu, so pr volitvah zgebili. In ne malo.

— Zdej se vide, de tudi prvo mesto neč ne pomaga. Kej si morejo mislet tisti volivci, ke so ceu teden vahtali tista vrata!

— Ma je še ana važna reč od teh volitev: Cicciolina. Se spouneš ti na senatorko Merlin? Uana se je pred leti strašno przadevala de be zaprli tiste hiše, kamer ke delajo njuh meštir prostitutke. In ji je res ratalo: tiste javne hiše (po domače jem pravejo kažin) so res zaprli po celi državi jn javnih hiš ni blo več.

— Ma so ben ostale prostitutke.

— In ne malo. In ena taka je zdej pršla u parlament sez vsemi častmi. Onorevole Ilona Staller, po domače pornoonorevole Cicciolina. In Buh vari kej reč čez čast! Je žalitev javnega funkcionarja.

— Jn kej misleš, Mihec, uana bo gledala, de se revanšira. Bo gvišno predlagala on. Ilona Staller, da se spet odprejo tiste javne hiše. In bržkone tudi državni penzjon za striptiserke.

— Ma so jo volivci ta bot res zagodli političnem veljakom. Vse njuh kalkulacije ses prvem mestam na glasovnici niso neč zalegle. In tista senatorka Merlin je vrgla prostitutke ven skuzi vrata ...

— Ma niso pršle nazaj skuzi uakno ma skuzi ta veleak porton jn straža je mogla salutirat jn vse na veliko. Si misleš! Boga Merlin! In leto 1987 bo pršlo u zgodovino ku leto ke je bla izvoljena u parlament prva stiptiserka.

—o—

BRESKVE DOZOREVAJO VSE POLETJE

■ nadaljevanje s 7. strani

Breskev bogato cvete in se tudi obilno plodi, če med cvetenjem ni pozebe. Breskev gojimo zaradi debelih, lepo obarvanih sadežev s skladnimi organoleptičnimi lastnostmi. V nasadih in vrtovih je redčene cvetja in plodov nujno. Breskev, posebno v prvih letih, potrebuje veliko dušika iz tal pa tudi kalija fosforja in mikroelementov.

Za pravilno oceno je potrebna analiza tal in listja. Približno potrebujemo za 100 kg pridelka 4 do 6 kg dušičnega gnojila, 3 kg fosfornega in 4 do 6 kg kalijevega gnojila na 100 kv. m. površine.

Z. T.

Srednjeveški stroji za nerazvite

Organizacija združenih narodov je pred kratkim stopila v stik s francoskim zgodovinarjem tehnoloških iznajdb Jeanom Gimpelom, ki velja za enega svetovnih strokovnjakov srednjeveških tehnologij. Gimpel naj bi namreč za Organizacijo združenih narodov pripravil sistematični pregled srednjeveških preprostih strojev, ki bi jih lahko uporabljali v nerazvitih državah.

Jean Gimpel je na svojo pest že pred nekaj leti stopil v stik z nekaterimi nerazvitimi državami in uspešno uvedel v njihov proizvodni sistem, predvsem v poljedelstvo, nekaj preprostih tehnoloških izboljšav, ki so jih v srednjem veku uvažali v Evropi. Gre seveda za preproste stroje, ki jih v glavnem lahko uporabljajo v poljedelstvu, oziroma v mlinarstvu. Mehanika vodnih mlinov in sistem uteži, ki omogoča uspešnejše namakanje, sta namreč za nekatere afriške in azijske države neznani. Uspešno uvajanje take preproste tehnologije v njihov proizvodni sistem pa lahko bistveno pripomore k napredku teh zastalnih predelov, ki bi si s sodobno tehnologijo ne mogli pomagati. Srednjeveški stroji so med drugim preprosti in niso pretirano dragi, saj gre navadno za lesene mehanizme. Poleg strojev, ki naj bi olajšali delo na poljih, Organizacija Združenih narodov skuša uvesti v nerazvite predele sveta uporabo dimnikov. Kakor se zdi dimnik hudo preprosta stvar, je lahko izrednega pomena za zdrav bivanjski prostor, o čemer pa ne moremo govoriti ob prsto gorečem ognjišču, ker dim nujno zajame vso kuhinjo in uhaja skozi vrata oziroma okno.

—o—

DAN TURIZMA NA VELESEJMU

■ nadaljevanje s 4. strani

jard lir ter prihajajo v državo s tem tudi tuje valute.

Italija je glede kongresnega turizma sedma na svetu. Prva na svetu je Amerika in narašča konkurenca Azije, zlasti Japonske. Trst je v Italiji na četrtem mestu za Rimom, Milanom in Firencami.

razdelila na polovico ali pa si ga je včasih eden naju vsega izposodil, ako ga je potreboval za kako bolj imenitno pot z dekletom; tako n.pr. za tramvaj do Blairovega parka in nazaj — kar je veljalo kar dvajset centov, in sladoled za dva — trideset centov; ali pa za kolač v slaščičarni, kar je bilo cenejše in je veljalo samo dvajset centov.

Jaz se nisem zmenil za to, da sem imel tako bore malo denarja. Preziranje denarja, ki sem se ga bil naučil med gusarji-ostrigarji, me ni nikdar zapustilo. Ni mi bilo kdovekaj do njega, da bi z njim zadostil osebnim potrebam, in v tej svoji filozofiji sem bil prav tako ravnodušen, če nisem imel novca za deset centov, kakor takrat, ko sem razsipal dolarske desetake, kadar sem povabil vse možake in voglarje k točilnici pit.

Ampak kako priti do dekleta? Nobene družine ni bilo, kamor bi me Louis lahko peljal s seboj in kjer bi se lahko predstavil dekletom. Poznal tudi nisem nobene. In dekleta, ki jih je Louis imel, je hotel imeti sam, in človeška narava fantov in deklet je že taka, da ni mogel nobene me-

ni odstopiti. Res da jih je pregovoril, da so pripeljale s seboj prijateljice zame; ampak te so bile šibke, blede, puste v primeri z onimi, ki jih je imel on.

»Moraš tako narediti kot jaz,« je rekel nazadnje. »Jaz sem si jih kar vzel. Vzemi si tudi ti kakšno.«

In vpeljal me je v to skrivnost. Pomniti je treba, da sva z Louisom na tesnem živela. V resnici sva se morala boriti, da sva plačala hrano in stanovanje in imela dostojno zunanost. Shajala sva se zvečer po dnevnem delu na cestnem vogalu ali v neki majhni prodajalni bonbonov v neki stranski ulici, edinem kraju, ki sva ga obiskovala. Tukaj sva si kupila cigaret in včasih tudi za groš »klobasic«. Resnica, z Louisom sva jedla bonbone, sploh vse, kar sva mogla dobiti, ne da bi zardela. Nobeden naju pa ni pil. Nobeden naju ni nikdar stopil v krčmo.

Toda dekle Louis mi je nasvetoval, naj si jo na docela preprost način izberem in se seznanim z njo.

In ni trajalo dolgo in spoznal sem ljubezen dekleta, vso njeno nežno ljubkost, vso njeno krasoto in čudovitost. Rekel ji

bom Haydee. Bila je med petnajstim in šestnajstim letom. Krilce ji je segalo do čevljev. Sedela sva drug poleg drugega na nekem zborovanju Zveličavne armade. Ona sicer ni bila članica te družbe, enako ne njena teta, ki je sedela na drugi strani nje in ki je bila tukaj na obisku z dežele, kjer tisti čas še niso imeli Zveličavne armade, in je samo iz radovednosti stopila za pol ure na shod. Poleg mene je sedel Louis in opazoval — v resnici mislim, da ni delal nič drugega kot opazoval, ker Haydee ni bila po njegovem okusu.

Govorila nisva, ampak te znamenite pol ure sva se boječe pogledovala, boječe izogibala s pogledi, ki so se prav tako boječe zopet vračali in najine oči so se več kot večkrat srečale. Imela je droben, ovalen obraz. Njene rjave oči so bile lepe. Njen nos je bil kakor sén, enako njene mikavne sladke ustnice. Nosila je švedsko čepico in njeni rjavi lasje so bili po mojem najlepše rjavi, kar sem jih kdaj videl. In od edinega doživljaja te pol ure dalje sem prepričan, da je ljubezen na prvi pogled nekaj resničnega.

(Dalje)